

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان اصفهان

-
- عنوان پروژه: بررسی مشکلات جوجه کشی و راهکارهای بهبود جوجه درآوری در مزارع شتر مرغ مولد
  - شماره مصوب پروژه: ۹۶۰۲۶۴-۰۲۲-۱۳-۳۸-۲۴
  - نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه‌ها و طرح‌های ملی و مشترک دارد):
  - نام و نام خانوادگی مجری/مجریان: علیرضا آذربایجانی
  - نام و نام خانوادگی ناظران:
  - نام و نام خانوادگی مشاور(آن):
  - نام و نام خانوادگی همکاران: علیرضا نیکویی، عباسعلی قیصری، زهرا فیضی، قربانعلی محمدی دینانی، محمد ابراهیم شریفی
  - محل اجرا: استان اصفهان
  - تاریخ شروع: ۱۳۹۶
  - مدت اجرا: ۲ سال
  - ناشر:
  - شمارگان (شمار):
  - تاریخ انتشار:
  - این اثر در مورخ ۹۹/۲/۱۰ با شماره ۵۷۴۰۵ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.
  - حق چاپ محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

چکیده:

به منظور بررسی مسائل و مشکلات جوجه کشی در مزارع پرورش شترمرغ استان اصفهان این پروژه به مدت ۲ سال در ۱۲ مزرعه شترمرغ مولد اجرا شد. اطلاعات مرتبط با تولید تخم و جوجه شامل تغذیه، نحوه نگهداری خانواده‌های مولد، سن مولدین، نژاد، میزان تولید تخم، عملیات بهداشتی و نحوه نگهداری تخم، درصد باروری و جوجه‌درآوری، نحوه نگهداری، تغذیه، بیماریها و ماندگاری جوجه شترمرغ‌ها تا سن ۱ ماهگی، در مدت یک سال تولید مورد بررسی قرار گرفت. اطلاعات مورد نیاز طرح با مراجعه حضوری از طریق تکمیل پرسشنامه و همچنین گرفتن فرم‌های تولید تخم و جوجه کشی توزیع شده در بین مزارع مولد جمع‌آوری گردید. نتایج نشان داد میانگین طول قفس مولدین ۶۱ متر، عرض ۱۰/۵ متر، مساحت آن ۶۴۰/۵ مترمربع و مساحت سرانه قفس هر شترمرغ مولد در حدود ۱۴۸/۸ مترمربع بود. مدت فصل تولید مثلی بدون در نظر گرفتن از تخم رفتن تابستانه، ۷ تا ۱۰ و با میانگین ۸/۱ ماه بود. در دو سال متوالی میانگین تولید تخم هر شترمرغ ۴۲ تا ۵۵ عدد، تعداد جوجه هر شترمرغ ۱۷/۷ تا ۲۶/۶ قطعه، جوجه‌درآوری از کل تخم تولیدی ۴۲/۸ تا ۴۶/۶ درصد و نطفه‌داری تخم‌ها ۷۱/۸ درصد بود. ترکیبات شیمیایی جیره تولید مزارع مولد برای پروتئین خام، چربی خام، الیاف خام، کلسیم و فسفر کل به ترتیب ۱۸/۳، ۲/۸، ۱۱/۲، ۲/۷ و ۰/۹ درصد جیره و برای جیره استراحت به ترتیب ۱۶/۵، ۲/۶، ۱۲/۸، ۱/۵ درصد و ۰/۶ درصد فسفر قابل دسترس بود. میانگین انرژی قابل متابولیسم کمتر، پروتئین خام بیشتر و الیاف خام جیره تولید کمتر از مقدار مناسب توصیه شده بود، در حالیکه میزان کلسیم، فسفر و اسید لینولئیک جیره‌ها مناسب بود. تلفات جنینی تخم‌های قابل جوجه‌کشی به طور میانگین ۲۳/۴ درصد بوده، در حالی که ۸/۲ درصد جوجه‌های به دنیا آمده نیز در دستگاه هچری تلف شدند و در نتیجه تلفات کل جوجه‌کشی به طور میانگین ۳۱/۶ درصد بود. میانگین ماندگاری جوجه شترمرغ‌ها تا سن یک ماهگی در حدود ۸۸ درصد (۱۲ درصد تلفات) و علل تلفات در حدود ۴۴/۴ درصد انباشتگی روده‌ها، ۴۴/۴ درصد عفونت کیسه زرده و ۱۱/۲ درصد به دلیل بیماری‌های نیوکاسل و آنروتوکسمی بود. از مشکلات مزارع، پایین بودن میزان جوجه‌درآوری به دلیل بالا بودن تلفات کل جوجه‌کشی است که عوامل بسیاری در آن دخالت دارند. بالا بودن بی‌نطفگی در شروع فصل تولید (۲۴/۲ درصد از کل تخم بی‌نطفه) نیز از مشکلات مهم مزارع مولد است که ممکن است به علت شرایط آب و هوایی، اشکال در جیره استراحت و جدا نکردن شترمرغ‌های نر و ماده در پایان فصل تولید باشد. همچنین به منظور کاهش میزان از تخم رفتن تابستانه و بی‌نطفگی در ماه‌های گرم سال (۶۶/۸ درصد از کل تخم بی‌نطفه)، تغییر جیره غذایی مطابق با فصل و میزان مصرف غذا، تغذیه مکمل‌های ضد تنش گرمایی نظیر ویتامین C و به کار بردن تدابیری همچون ایجاد سایه‌بان و کاشت درخت، پاشیدن آب در ساعات گرم روز و تهیه آب خنک پیشنهاد می‌شود. **کلیدواژه‌ها:** جوجه‌کشی، جوجه‌درآوری، شترمرغ مولد.